

Motion till riksdagen 2021/22:3650

av **Kristina Yngwe m.fl. (C)**

Hållbara gröna och blå näringar

Sammanfattning

Svenskt jordbruk står för god djuromsorg, säker mat, öppna landskap, miljöhänsyn och arbetstillfällen. Jordbruket spelar en viktig roll i omställningen till ett hållbart samhälle. Svenskt jordbruk är bland de bästa i världen när det exempelvis gäller låg och ansvarsfull antibiotikaanvändning, liten förekomst av salmonella, god omsorg om djuren samt klimatpåverkan. För att upprätthålla de här högre kraven i ett internationellt perspektiv måste svenskt jordbruk ges rätt förutsättningar och konkurrenskraften behöver stärkas.

Sverige erbjuder med sin långa kust och stora tillgång på vatten goda möjligheter att bedriva fiske och hållbart vattenbruk. De blåa näringarna är en del i Sveriges livsmedelsförsörjning och bidrar även till arbetstillfällen, lokalt företagande, besöksnäring samt bevarandet av kulturhistoriska värden och identiteten hos fiskarsamhällen. Med rätt politiska och ekonomiska förutsättningar kan även dessa näringar växa sig starkare i framtiden.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de gröna näringarnas kontakter med myndigheter bör underlättas genom ”En väg in” och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta de gröna näringarnas kontakter med myndigheter genom att öka digitaliseringen av tillståndsprocesser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontinuerligt arbeta för att förenkla regler för små eller nystartade livsmedelsföretag och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över avgiftsmodellen för köttkontrollen och hur den kan differentieras och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp de initiativ som har tagits på EU-nivå för en mer resultatorienterad jordbrukspolitik och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i samarbete med branschen verka för en smidig implementering av den nya jordbrukspolitikerna i syfte att effektivisera handläggningen av jordbruksstöd och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka arbetet med att öka den biologiska mångfalden i jordbrukslandskapet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur fler vägkanter, kantzoner och diken kan få en ökad mängd och mångfald av blommor och därmed fler insekter och pollinatörer och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur stödåtgärder i syfte att öka mängden ängsytor och hagmarker kan utökas och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur mängden naturvårdsbesättningar av nötkreatur som betar kan ökas och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ändringar i miljöbalken så att jordbruket inte bedöms som miljöfarlig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning kring en skördeskadeförsäkring med en statlig grundplåt tillsammans med försäkringsbranschen och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda potentialen och behovet av nya regler och styrmedel för att kommuner i ökad utsträckning ska kunna tillhandahålla renat avloppsvatten för företag, t.ex. inom trädgård och jordbruk, och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverken för periodiseringsfonder så att dessa blir sjukpenninggrundande och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka skyddet för åkermarken och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för åtgärder kring biotopskydd och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka arbetet för att minska fossilanvändningen i lantbruket och ersätta det fossila bränslet med förnybart och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att utveckla och driva företag på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvinnor ska ha lika goda möjligheter att få EU-stöd som män och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta möjligheterna att ta in utländsk arbetskraft genom att anpassa ansökningsprocesserna bättre till de gröna näringarnas behov och tillkännager detta för regeringen.

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett mer systematiskt och strategiskt arbete med kompetensförsörjningen inom livsmedelskedjan och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att inrätta fler branschskolor och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i högre grad använda studie- och yrkesvägledarna som länk mellan skolan och det gröna och blå arbetslivet och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att resurstilldelningen för Sveriges lantbruksuniversitet ska skapa förutsättningar för livslångt lärande, uppmuntra kurser på halvfart, distanskurser och relevanta sommarkurser av fördjupningskaraktär samt premiera kvalitet och arbetslivsanknytning och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till stärkt forskning och utveckling inom de gröna näringarna och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för ett globalt avtal för att hantera antibiotikaresistensen och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för att EU inför effektivare kontroller och kraftigare sanktioner för djurskydd för länder som bryter mot regelverket, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU:s forskningssatsningar på antibiotika ökar och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det i offentlig upphandling av livsmedel bör ställas krav på gott djurskydd och god miljöhänsyn och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla för lokala leverantörer och producenter att delta i den lokala offentliga upphandlingsprocessen av livsmedel och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att inrätta en nationell kontrollstyrka med fokus på systematiskt livsmedelsfusk och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rättssäkerheten och tillämpningen av djurskyddslagens regelverk bör ses över och stärkas och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillämpningen av djurskyddslagen bör vara likvärdig runt om i landet och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ny teknik och digitalisering i ökad utsträckning ska kunna användas på slakterier för att minska risken att djur utsätts för onödigt lidande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna med att ha en organisation som sköter djurskyddskontrollerna i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverket tillsammans med Tullverket, länsstyrelsen, Skatteverket och Försäkringskassan bör

- identifiera och stävja organiserad smuggling av sällskapsdjur och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det möjligt för veterinärer att anmäla misstanke om illegal införsel av sällskapsdjur och tillkännager detta för regeringen.
 38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU ska arbeta för bättre kontroller av transporter med levande djur och tillkännager detta för regeringen.
 39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU inför ett förbud mot osäkra resor till tredjeländer om det inte går att garantera säkra djurtransporter och tillkännager detta för regeringen.
 40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att det införs en generell och stark djurskyddslagstiftning på EU-nivå för att höja det gemensamma djurskyddet till minst svensk nivå och tillkännager detta för regeringen.
 41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kraftfulla åtgärder bör vidtas mot sabotage och hot mot gröna näringar och jakt genom ett totalstopp för offentliga medel till våldsbejakande organisationer och tillkännager detta för regeringen.
 42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra lagen i fråga om olaga intrång och hemfridsbrott i syfte att öka tryggheten för djurhållande företagare och deras anställda och familjer och tillkännager detta för regeringen.
 43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för skärpta straff för brott som begås i syfte att framkalla rädsla hos djurhållande företagare och anställda med anledning av deras yrkesval och tillkännager detta för regeringen.
 44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera kamerabevakningslagens effekter på djurhållande företagares trygghet och tillkännager detta för regeringen.
 45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hästnäringen bör likställas med övriga näringar och tillkännager detta för regeringen.
 46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en ny och kort utredning som ser över undantagen för de areella näringarna i strandskyddslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
 47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid implementeringen av konsumentköpsdirektivet säkerställa att handel med levande djur inte likställs med handel med döda ting och tillkännager detta för regeringen.
 48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fokusera på kunskapshöjande åtgärder såsom rådgivning och rekommendationer för att minska risken för övergödning från hästverksamheter och tillkännager detta för regeringen.
 49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för snabbare tillståndsprocesser för att starta och bedriva vattenbruk och tillkännager detta för regeringen.
 50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja kunskapen hos handläggare som handlägger ärenden om vattenbruk, exempelvis landbaserad fiskodling, och tillkännager detta för regeringen.
 51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samtliga regelverk och tillstånd för landbaserat vattenbruk kraftigt bör förenklas och effektiviseras och tillkännager detta för regeringen.

52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över skrivningarna om nya livsmedel i miljöbalken och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur miljöersättningen kan effektiviseras och öka till näringsverksamheter som vidtar åtgärder för att anlägga och odla blå fånggrödor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lagstiftning som utgör ett hinder för odling av olika typer av blå fånggrödor och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheterna att förstärka insatserna för att anlägga och restaurera ålgräsängar bör ses över längs kusterna och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa ett hållbart nationellt fiskeripolitiskt program och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att insjöfiskets och det kustnära och regionala fiskets regler och administration bör ställas i proportion till den verksamhet som bedrivs och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att insjöfisket, det kustnära fisket och det regionala fisket bör få en mer framträdande roll i genomförandet av den svenska livsmedelsstrategin, bl.a. genom en tydligare inriktning på fiskets hela förädlingskedja, och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att andelen fisk som förs i land från Östersjön i ökad utsträckning bör gå direkt till humankonsumtion och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att flytta ut det industriella fisket till tolvmilsgrens och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten till regional förvaltning av fiskekvoter som involverar lokala och regionala aktörer i större utsträckning bör utredas och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hänsyn bör tas till kustsamhällellenas utveckling samt samhällsnyttan vid fördelningen av kvoter i det pelagiska respektive demersala fisket och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta nyrekrytering och generationsskiftet inom svenskt fiske och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för ett hållbart fiske globalt och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beslut om fiskekvoter bör tas efter vetenskapliga rekommendationer och tillkännager detta för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för utkastförbudets efterlevnad inom EU-samarbetet och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka och skala upp det internationella samarbetet kring att bevara, restaurera och återställa den biologiska mångfalden regionalt och globalt och tillkännager detta för regeringen.
68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ta en aktiv ledarroll inom EU samt konventionen om biologisk mångfald (CBD) i syfte att säkerställa ambitiösa ramverk och mål som samtidigt tar hänsyn till olika

- regioners och länders biofysiska förutsättningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
69. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka arbetet för den biologiska mångfalden i Sverige genom metoder och styrmedel som utgår från den enskilda markägaren och tillkännager detta för regeringen.
 70. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statliga myndigheter och kommuner i sin samhällsplanering i högre grad ska värna den biologiska mångfalden och tillkännager detta för regeringen.
 71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur offentliga stöd med bibehållen konkurrenskraft kan skatteväxlas mot ökade miljöersättningar för biologisk mångfald och tillkännager detta för regeringen.
 72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringsuppdraget till länsstyrelserna om de regionala handlingsplanerna för grön infrastruktur ska avbrytas samt att begreppet och dess användning bör ses över grundligt innan det används i andra uppdrag till statliga myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
 73. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för fler branschspecifika färdplaner för ökad biologisk mångfald och tillkännager detta för regeringen.
 74. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda myndigheter bör fördjupa sitt samarbete med näringslivet och forskningen i syfte att lyfta in arbetet med biologisk mångfald i företagens hållbarhetsredovisningar och tillkännager detta för regeringen.
 75. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för mer branschöverskridande och standardiserade metoder att värdera biologisk mångfald och bedöma påverkan på densamma genom hela leverantörskedjan och tillkännager detta för regeringen.

Ett lönsamt och hållbart lantbruk

En hållbar produktion av svensk mat handlar inte bara om välsmakande måltider. Det är en försäkring mot kriser, vilket blev tydligt i samband med coronapandemin när livsmedelssektorn klassades som samhällsviktig. Genom att öka andelen svenskproducerad mat kan vi stärka Sveriges försörjningsförmåga av livsmedel, men för att göra det krävs att svenskt jordbruk är konkurrenskraftigt. Att öka och bevara den odlingsbara marken är även viktigt ur ett beredskapsperspektiv, inte minst för att kunna ställa om produktion och verksamhet om det skulle behövas.

En hållbar livsmedelsproduktion kan även fungera som en färdväg mot minskad klimatpåverkan samt en investering i jobb och grön tillväxt. Det lyfts bl.a. fram i EU-kommissionens tillväxtstrategi med ett mål om nollutsläpp till 2050, den europeiska gröna given. Från jord till bord är EU:s strategi för att uppnå ett mer hållbart livsmedelssystem och en strategi av stor betydelse. Centerpartiet välkomnar ökade insatser för hållbarhet, men det är viktigt att omställningen inte görs på bekostnad av jordbrukens konkurrenskraft. I Sverige är lantbrukarna redan duktiga på att vara restriktiva med att använda sig av exempelvis växtskyddsmedel och antibiotika. Därför ska de inte behöva straffas och genomföra lika stora minskningar som länder med högre använd-

ning. Vi vill heller inte se att växtskyddsmedel förbjuds innan det finns lika effektiva alternativ på plats.

I dag är en lantbrukares myndighetskontakter många, regelverken snåriga och handläggningstiderna långa. Med modernisering och digitalisering av tillståndsprocesser, och med förtydligade uppdrag till myndigheter, kan den administrativa bördan på böndernas axlar minska. Det arbete som bedrivs för att ge näringslivet ”en väg in” till ansvariga myndigheter, bör lika självklart rikta sig till de gröna näringarna som till andra näringar. Myndigheterna bör därför intensifiera sitt arbete för att digitalisera tillståndsprocesserna inom de gröna näringarna och underlätta för stöd-mottagarna genom en ökad samordning.

Den nationella livsmedelsstrategin var ett viktigt steg för att öka svensk livsmedelsproduktion och stärka svenska livsmedelsföretag. Centerpartiet presenterade över 90 egna förslag för att stärka livsmedelskedjan i samband med att livsmedelsstrategin antogs. För att ta till vara Sveriges fulla potential som ett mat- och dryckesland måste fokus vara på att skapa en innovativ, hållbar och lönsam livsmedelskedja. Alla delar i kedjan måste ha konkurrenskraftiga villkor.

Ett led i att förenkla företaget inom livsmedelskedjan är att kontinuerligt se över reglerna och tillämpningen för små och nystartade företag. På så sätt är det möjligt att snabbare identifiera och åtgärda brister som inte fungerar. Små livsmedelsföretag behöver också stöttning i form av rådgivning för att komma runt byråkratiska hinder kring att starta och utveckla sin verksamhet. Om konkurrenskraften och tillväxten ska öka i hela livsmedelskedjan behöver berörda myndigheter arbeta för att den övergripande målsättningen med livsmedelsstrategin uppfylls. Byråkrati och långa handläggningstider hämmar utvecklingskraften inom livsmedelskedjan.

Svenska köttföretag har bl.a. fått ökade kontrollkostnader sedan Livsmedelsverket infört en ny avgiftsmodell som baseras på kostnadstäckning istället för en fast avgift. Centerpartiet anser att regeringen behöver se över om avgiftsmodellen kan differentieras så att den antingen riktas mot företag med liten produktion eller företag med god regelefterlevnad. De föreslagna avgiftssänkningarna har lite olika profil och olika för- och nackdelar. De skulle även kunna kombineras.

I dag räknas lantbruket som en miljöfarlig verksamhet och en mjölkbonde med fler än 400 djurenheter har samma krav som en miljöfarlig industri. Detta hämmar utvecklingen av matproduktionen i Sverige, bland annat på grund av de långa tillståndsprocesser som lantbrukaren ska genomgå. Därför vill Centerpartiet ändra utformningen av miljöbalken så att jordbruk inte ses som miljöfarlig verksamhet. Tillståndsprocesserna behöver samtidigt påskyndas.

Det svenska jordbrukets utveckling styrs i hög utsträckning av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Det gör det angeläget att Sverige är en aktiv röst i de samtal och förhandlingar som förs på europeisk nivå. Centerpartiet vill att EU:s gemensamma jordbrukspolitik ska bli mer marknadsorienterad och styra tydligare i en hållbar riktning. Politiken ska bidra till de 17 globala hållbarhetsmålen och förena insatser för ökad konkurrenskraft med insatser för våra miljö- och klimatutmaningar. Att i högre grad sträva efter att låta varje gård välja sina åtgärder snarare än att ge generella stöd riktade till vissa produktionsformer menar Centerpartiet skulle göra politiken mer resultatorienterad och öka dess effekt. På senare år har EU tagit en del steg i den riktningen och det är en utveckling som Centerpartiet välkomnar.

De oacceptabelt stora förseningar som har kännetecknat utbetalningarna av jordbruksstöd den nuvarande perioden sedan 2014 får inte upprepas när den nya

jordbrukspolitiken träder i kraft 2023. Regeringen måste säkerställa att myndigheterna har de förutsättningar som behövs för att betala ut stöden så snabbt som regelverken tillåter och att de nationella regelverken och rutinerna inte går längre än nödvändigt. Många som verkar inom de gröna näringarna är småföretagare med små marginaler och pressad likviditet. För dem är det avgörande att myndigheters agerande är förutsägbart. Finns det ingen förutsägbarhet riskerar inte bara enskilda att hamna i kläm, utan det riskerar att skada förtroendet för våra myndigheter och i förlängningen drabbar det tilltron till det politiska systemet.

Jordbrukets miljö- och klimatanpassning

Det svenska odlingslandskapet är inte bara oumbärligt för att trygga vår livsmedelsförsörjning och producera djurfoder, det är också hemvist för en rik biologisk mångfald och ett stort antal arter, varav många på senare år återfunnits på rödlistan över hotade arter. I hög utsträckning är det människan som över århundraden har format de landskapselement som nu utgör den kritiskt viktiga hemvisten och det innebär att den biologiska mångfalden där är beroende av att vi förvaltar och vårdar landskapet på ett gynnsamt sätt. Det är Centerpartiets mening att det ska vara möjligt att bedriva en lönsam och hållbar livsmedelsproduktion samtidigt som vi bevarar och stärker den artrikedom som finns i och kring odlingslandskapet.

Det arbetet måste förstärkas i syfte att säkra de ekosystemtjänster av vilka livsmedelsproduktionen är beroende och för att göra det mer motståndskraftigt mot klimatförändringarna och extremväder. I många fall är det förhållandevis enkla åtgärder som kan innebära stor miljönytta sett till den biologiska mångfalden. En sådan åtgärd som Centerpartiet vill ska förstärkas är mängden och mångfalden av blommor och växter längs vägkanter, diken och kantzoner i odlingslandskapet. En rik mångfald av blommor är gynnsamt för insekter och olika slags pollinatörer, vilket i sin tur är gynnsamt för livsmedelsproduktionen. Det kan innebära att fler typer av blommor och växter planteras i dessa områden samt att de tillåts växa snarare än klipps ner regelbundet. Vi vill också se över de olika stödformer och stödåtgärder som finns för att öka mängden ängsytor och hagmarker samt utreda hur dessa kan skalas upp. Dessa marker är naturlig hemvist för en stor artrikedom och har positiva effekter på det kringliggande odlingslandskapet. Parallellt med detta vill vi se över hur mängden naturvårdsbesättningar av nötkreatur som betar kan ökas i syfte att säkerställa att ängs- och betesmarker inte växer igen och förlorar sin naturliga biologiska mångfald.

Klimatförändringarna innebär stora risker för Sverige. Torka och översvämningar betyder stora produktionsbortfall för bönderna. Därför vill vi se mer av klimatinvesteringar i lantbruket. Det behövs kraftfulla och långsiktiga åtgärder, exempelvis när det gäller vattentillgången, för att säkra och öka konkurrenskraften för svensk livsmedelsproduktion. Naturkatastrofer medför ofta kännbara ekonomiska förluster för privatpersoner, näringsidkare och offentlig sektor. Sverige har idag inte något regelverk för ekonomisk ersättning när katastrofsituationer väl har inträffat. Istället beslutar regeringen från fall till fall om extra stöd ska utgå. Centerpartiet vill därför se över förutsättningarna för att etablera en nationell krisfond och ett särskilt ersättningsssystem för personer, näringsidkare och kommuner som drabbats särskilt hårt av en kris. Vi skriver mer om detta i kommittémotionen *Skog och bioekonomi*. Vi vill också att det

tillsätts en utredning om hur en skördeskadeförsäkring skulle kunna utformas tillsammans med en statlig grundplåt och försäkringsbranschen.

Centerpartiet ser en potential att använda kommunala avloppsdammar för bevattning av lantbruksgrödor. Varje år samlas det in totalt en miljard ton avloppsvatten från våra reningsverk som innehåller en mängd resurser, i synnerhet kväve och fosfor, som skulle kunna tas tillvara mycket bättre, t.ex. som bevattning inom jordbruket. Centerpartiet vill utreda hur detta vatten kan komma bättre till användning, bl.a. genom att se över hur tillståndsprocessen för bevattning kan bli tydligare och ta mindre tid.

Periodiseringsfonder är ett verktyg för företagaren att jämna ut inkomster mellan bra år och sämre år. Detta är relevant inte minst i lantbruket där skillnaderna mellan åren kan vara stora på grund av väderförhållanden och volatila priser. Skatt betalas inte när vinsterna fonderas utan dras när de tas upp i deklarationen. När de fonderade vinsterna tas upp i deklarationen räknas de dock inte som sjukpenninggrundande, vilket är mycket problematiskt för företagare som drabbas av sjukdom eller skada. För Centerpartiet är det viktigt att lantbrukares arbetsvillkor vägs in i utformningen av sjukpenninggrundande inkomst.

Åkermarken är en ovärderlig resurs för Sverige. Tyvärr ser vi att värdefull åkermark exploateras för byggnation av bostäder, industrier och infrastruktur. Givetvis kommer byggnation på åkermark behöva ske även i framtiden, men bland annat Jordbruksverket pekar i rapporter på att åkermarkens långsiktiga värden ofta får stå tillbaka för mer kortsiktiga ekonomiska värden. För att åkermarken ska bevaras och exploateringen ska minska så måste skyddet av åkermarken stärkas. Det kan handla om att kraven på beslutsunderlag stärks och definitionen och motiveringen av vad som utgör ett väsentligt samhällsintresse måste tydliggöras. Därför bör regeringen tillsätta en utredning som tittar på hur kommuner definierar väsentligt samhällsintresse och vilka eventuella förändringar och förtydliganden som behöver göras för att tillämpningen ska fungera. Dessutom bör regeringen ge länsstyrelsen i några utvalda län i uppdrag att med stöd av berörda myndigheter såsom Trafikverket, Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Boverket kraftsamla med kommuner och andra aktörer för att hitta fungerande metoder för att långsiktigt bevara den värdefulla åkermarken.

I många delar av landet hindras ett rationellt brukande av biotopskydd i olika former, t ex stengårdsgårdar eller diken. Givetvis är det viktigt att värna viktiga biotoper, men samtidigt så kan ett alltför stelbent agerande kring dessa biotopskydd leda till att lantbruk läggs ner, vilket kan få till följd att markerna växer igen och annan viktig biologisk mångfald förloras. Under alliansregeringen gjordes åtgärder för att möjliggöra dispens, men detta har inte slagit så väl ut och många lantbrukare beskriver att det fortfarande är svårt att få dispens från biotopskyddet. Därför borde regeringen se över tillämpningen av regelverket, och även vidta åtgärder för att göra det lättare för lantbrukare att få dispens för att kunna fortsätta driva sitt lantbruk på ett rationellt sätt. Det kan handla om kompensatoriska åtgärder som att flytta ett dike eller att på annat sätt kombinera ett rationellt brukande genom åtgärder för biologisk mångfald någon annanstans på brukningsenheten.

Den svenska modellen att gynna förnybara drivmedel framför fossila går emot EU:s regler om fri konkurrens. Därför har Sverige de senaste åren begärt undantag för att kunna befria höginblandade biodrivmedel från koldioxidskatt. Ska Sverige ha en möjlighet att bli fossilfritt och främja vår egen produktion av dessa biodrivmedel behöver vi fortsättningsvis kunna utveckla marknaden och behålla skatteundantaget långsiktigt. Centerpartiet vill därför att Sverige verkar för att den svenska modellen med

koldioxidskattebefrielse för hållbara biodrivmedel fortsatt ska vara möjlig. Centerpartiet vill att Sverige ska vara drivande för att den aviserade översynen av statsstödsreglerna ska formuleras på ett sätt så att svenska skattelättnader till höginblandade biodrivmedel permanentas och att lagstiftning ses över för att beskatta energiinnehåll snarare än volym. Det skapar välbehövlig förutsägbarhet i politiken och håller nere priserna på klimateffektiva drivmedel vid pumpen. För att lantbruket ska bli mer motståndskraftigt behöver beroendet av fossila bränslen minska.

Genom januariavtalet tillsatte regeringen på Centerpartiets initiativ en utredning för att utveckla och stödja ett fossiloberoende jordbruk. Utredningen presenterades i juli 2021 (SOU 2021:67) och har som huvudförslag att genomföra en grön skatteväxling där ett jordbruksavdrag införs och växlas mot en utfasning av den återbetalning av dieselskatt som jord-, skogs- och vattenbrukets företag kan ansöka om. Bland andra förslag föreslår utredningen också att det ska införas en s.k. biopremie för rena biodrivmedel. Den ska syfta till att utjämna den prisskillnad som i dag finns mellan fossila och förnybara drivmedel. Centerpartiet anser att det är viktigt att utredningens resultat och slutsatser omhändertas. En grön omställning av svenskt jordbruk förutsätter långsiktigt hållbara och stabila villkor för biodrivmedel som kan bidra till att nå både klimatmålen och målen enligt livsmedelsstrategin. Det har även betydelse för att minska sårbarheterna i livsmedelskedjan och bidra till en högre försörjningsförmåga.

Jämställdhet

Inom de gröna näringarna skiljer sig förutsättningarna åt för män och kvinnor. Det framgår bland annat av statistiken för offentligt stöd. Att skillnaderna i offentliga stödinsatser ser så olika ut kan delvis förklaras av ägarstrukturen och att många jordbruksföretag drivs som familjeföretag. Det kan också förklaras av att kvinnor efterfrågar andra stödinsatser än de som det offentliga erbjuder. Till exempel har det visat sig att kvinnor på landsbygden är mer benägna att söka investeringsstöd till hästverksamhet, restauranger och caféer än till traditionellt jordbruksföretagande. Det finns också skillnader i hur stora investeringar kvinnor planerar för jämfört med män. För att de gröna näringarna ska kunna uppnå sin fulla potential krävs att män och kvinnor ges samma möjligheter att driva och utveckla sina företag. Offentliga stödinsatser behöver därför ta hänsyn till både kvinnors och mäns behov.

Kompetensförsörjning inom de gröna näringarna

Kompetensförsörjningen inom de gröna näringarna har kommit att bli en av näringens främsta utmaningar. Det påverkar inte bara de enskilda företagen utan drabbar i förlängningen även Sveriges klimatarbete, livsmedelsförsörjning m.m. Som exempel kan nämnas att vartannat trädgårdsföretag avstått från att rekrytera på grund av att de inte hittar rätt typ av kompetens och att det råder stor brist på individer med praktisk erfarenhet inom djurhållning. För att möta utmaningen krävs kraftfulla åtgärder från politiskt håll, och även näringen behöver bidra med sin del. Bl.a. behöver yrkena inom de gröna näringarna uppfattas som mer attraktiva för att locka viss kompetens. Det påverkar även söktrycket till olika utbildningar m.m.

En särskild utmaning för de gröna näringarna är att de är så säsongsbetonade. T.ex. sker skörd under korta men intensiva perioder och många livsmedelsrelaterade företag är därför beroende av tillfälligt anställd kompetent arbetskraft. Att det finns flexibla arbetsformer som möjliggör visstidsanställning och säsongsanställning kan därför vara avgörande för att säkerställa att företag får tillgång till den arbetskraft som behövs. Inom vissa delar av de gröna näringarna, så som skogsplantering och trädgårdsnäring, är det inte heller ovanligt att utländsk arbetskraft från både andra EU-länder och tredje land används. För att underlätta möjligheterna att ta in utländsk arbetskraft vill Centerpartiet att ansökningsprocesserna ska bli bättre anpassade till de gröna näringarnas behov.

Tillväxtverket skriver i en rapport till regeringen att svensk livsmedelssektor har stora behov av att arbeta mer systematiskt och strategiskt med kompetensförsörjning. Bl.a. efterlyser myndigheten kompetensförsörjningsstrategier, på nationell nivå såväl som branschspecifika, där det ingår aktiviteter för att åstadkomma viktiga positionsförflyttningar. Centerpartiet delar bedömningen att det behövs ett mer systematiskt och strategiskt arbete med kompetensförsörjningen inom livsmedelskedjan. Det är centralt för att nå målen i livsmedelsstrategin.

Yrkes- och lärlingsutbildningar är viktiga för tillväxten, inte minst för de små och medelstora företagen. För att svara på arbetsmarknadens efterfrågan på duktigt yrkesfolk måste yrkeshögskoleutbildningarna byggas ut ytterligare och gymnasiets yrkes- och lärlingsutbildningar utökas och breddas. Lärlingssystemet måste även kunna erbjudas vuxna, och de som redan har gymnasieexamen eller akademisk examen ska kunna byta karriär och bli lärling. För att kunna tillgodose vissa smala branschers skriande behov av kompetent arbetskraft, bl.a. inom de gröna näringarna, vill Centerpartiet även utveckla konceptet med branschskolor. De ska utformas i nära samverkan med arbetsmarknaden och samla olika yrkesutbildningar under ett och samma tak. Eleven skulle tillbringa delar av utbildningen på branschskolan, övrig tid på praktikplats och på den lokala skola där grundutbildningen genomförs. Den försöksverksamhet som så här långt bedrivits har inte varit tillfredsställande och för att branschskolorna ska ha chans att nå sin fulla potential behöver berörda förordningar och statsbidrag ses över.

Studie- och yrkesvägledarna fyller en stor och viktig roll. De bör i högre grad vara en länk mellan skola och arbetsliv. Studie- och yrkesvägledarna ska inte bara hjälpa elever att välja språk och gymnasieskola utan vara integrerade i hela skolans verksamhet. Entreprenörskap, företagande och praktik måste bli en röd tråd under skolans alla år, inte bara en liten begränsad del i vissa årskurser. På så sätt kan kunskap om möjligheter inom bland annat livsmedelskedjan byggas hos barn och ungdomar redan tidigt, och öka attraktiviteten. Detta bör göras i nära samverkan med det lokala näringslivet och ytterligare aktörer.

En anledning till att inte fler ungdomar söker till naturbruksgymnasiet är att allt fler högskolor efterfrågar särskild behörighet. Det finns i dag möjlighet att lägga till kurser, men det kan ibland vara schematekniskt svårt då kurser krockar. Genom fler utgångar på naturbruksgymnasiet som stärkt yrkeskompetens, allmän högskolebehörighet eller särskild behörighet kan naturbruksgymnasiet tilltala fler.

Utbildning berikar både samhälle och individer. Det är avgörande för att klara kompetensförsörjningen och stärka svensk konkurrenskraft. För de gröna näringarna spelar Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) en särskilt viktig roll. Det är viktigt att såväl grundutbildning som livslångt lärande är tillgängligt och att det finns en nära koppling

mellan den högre utbildningen och omgivande samhälle inom de gröna näringarna. Den nya tekniken och digitaliseringen öppnar också upp för fler distansutbildningar som gör högre utbildning tillgänglig för fler, oavsett geografi. Pandemin har visat att det är möjligt att framgångsrikt bedriva distansutbildning inom de flesta områden.

Utbildningsformer som skapar bättre förutsättningar för livslångt lärande bör också gynnas i resurstilldelningen. Exempelvis bör relevanta sommarkurser av fördjupningskaraktär, distanskurser och kurser på halvfart uppmuntras. Centerpartiet vill ha ett resursfördelningssystem där kvalitet och arbetslivsanknytning premieras.

Centerpartiet anser att det är viktigt att stärka forskningen inom de gröna näringarna och är stolt över de historiskt stora satsningar som nu görs på livsmedelskedjan tack vare det tidigare januarisamarbetet och den senaste forskningspropositionen. Behoven är stora. I jämförelse med andra länder leder bara en liten del av forskningen som sker i Sverige till innovationer och samhällsnytta. Den digitala revolution med ny teknik och artificiell intelligens som pågår i världen kan skapa nya möjligheter inom lantbruket. Potentialen är stor och nya tekniska lösningar och plattformar förändrar arbetssättet som vi idag känner till det. Det kan öka avkastningen och minska behovet av insatsvaror så som diesel, växtskyddsmedel och arbetstid för företagen. De tekniska data som idag finns tillgängliga kan även automatisera myndighetsutövning och stödutbetalningar.

Antibiotika

Antibiotikaresistens är ett av de största globala hoten mot vår hälsa. Många år av hög användning av antibiotika i såväl sjukvård som djuruppfödning har lett till en situation där antibiotikan är på väg att förlora sin effekt. Resistent bakterier kan spridas mellan människor och djur för att sedan spridas i miljön eller via livsmedel. Med ökad resistens kan det bli svårare eller omöjligt att behandla sjukdomar som vi idag tar för givet att vi lätt ska kunna bli av med.

Det grundläggande problemet är att antibiotika förskrivs alltför generöst, inte minst inom djurhållningen. I Sverige påbörjades arbetet med att minska antibiotikaanvändningen redan på 80-talet och globalt sett är vi idag ett av de länder som använder minst antibiotika i sin animalieproduktion. För att motarbeta utvecklingen av antibiotikaresistens och spridning av resistent bakterier krävs arbete på flera nivåer – lokalt, nationellt, inom EU och globalt – och engagemang och samverkan krävs från flertalet aktörer i samhället. Genom det tidigare januariavtalet har Sverige intensifierat sitt internationella arbete för minskad och ansvarsfull antibiotikaanvändning i djurhållningen globalt. Sverige behöver arbeta än mer aktivt på ett globalt plan för att motverka antibiotikaresistens och för ett globalt avtal. Utvecklingen av nya antibiotika har saktat ned avsevärt de senaste 20 åren. Bara ett av 16 antibiotika från den tidiga forskningen når klinisk användning. För att kunna möta utmaningarna med den ökade antibiotikaresistensen och utbredningen av multiresistent bakterier krävs att nya antibiotika utvecklas. Forskningen hindras dels av att det är komplicerat att utveckla nya antibiotika, dels av att läkemedelsbolagen har svårt att skapa lönsamhet i sådan forskning. Fram till 2050 väntas uppskattningsvis minst 15 nya antibiotikapreparat behövas. För att nå det målet krävs både mer grundforskning och fler incitament för att preparaten ska introduceras på marknaden. Bland annat behöver EU satsa mer på forskning kring antibiotika.

Sunda säkra livsmedel

Sverige har en av världens strängaste djurskyddslagstiftningar. Vi ställer höga krav på våra lantbrukare, vilket också ger resultat. Vi har också Europas friskaste djur och använder i särklass minst antibiotika till djur i EU. Våra kor får gå ute och beta på sommaren och grisar får röra sig fritt. Det goda djurskyddet lönar sig. Men när lagstiftare ställer krav på producenterna att hålla en hög nivå sett till kvalitet, djurvälstånd och dylikt måste även det avspeglas i upphandlingsledet. För att ytterligare stärka de svenska producenternas möjligheter att leverera mat till det offentliga vill vi att kraven vid offentlig upphandling ska främja miljöhänsyn och djurskyddsregler motsvarande svensk nivå. Det är inte enbart en fråga om att värna det svenska lantbruket, utan det handlar även om att se till de mervärden som skapas i form av arbetstillfällen, spårbarhet i livsmedelskedjan samt vetskap om låg risk för utveckling av antibiotikaresistens eller fynd av andra ämnen. Det är inte heller bara en fråga om djurskydd utan även en fråga om folkhälsa och möjligheten att fortfarande bota sjukdomar med antibiotika i framtiden.

Vid offentlig upphandling bör även varor från lokala leverantörer och producenter i högre utsträckning främjas. Att använda lokala råvaror är gynnsamt för arbetstillfällen i bygden och skapar möjligheter till besök till den lokala gården för att öka förståelsen för och kunskapen om livsmedelsproduktionen. Främjandet kan ske genom att ansvarig myndighet tillhandahåller information om upphandlingsförfarandet eller vilka krav som förenklar för producenter att vinna upphandlingsprocesser.

Ursprung på produkter är enligt konsumenterna en viktig faktor i valet av mat. Det är också ett sätt att stärka det svenska jordbrukets konkurrenskraft. På nationell nivå bör principen vara frivilliga märkningar, men i det offentliga köket och på restauranger bör köttets ursprung synliggöras. Genom det tidigare januariavtalet har Livsmedelsverket fått i uppdrag av regeringen att ta fram underlag för en svensk anmälan till kommissionen om ursprungsinformation för kött på restaurang och i storhushåll.

Djurskydd

Svenska livsmedelsproducenter är världsledande på djurhälsa, har en restriktiv användning av antibiotika i djurhållningen och producerar mat på ett klimatsmart och miljövänligt sätt. Centerpartiet vill att Sverige fortsätter verka för ett starkt djurskydd på nationell och internationell nivå som bidrar till att djuren är friska, har det bra och kan bete sig så naturligt som möjligt. Tyvärr kan svenska lantbrukare inte alltid ta betalt för det mervärde som exempelvis betande djur ger upphov till i form av öppna landskap och stärkt biologisk mångfald. Regelbördan inom djurskyddsområdet behöver därför minska utan att för den skull tumma på omsorgen för våra djur. Bl.a. finns det flera aspekter kring djurskyddslagen som behöver ses över och förbättras. Det händer att djurägare blir felaktigt bemötta vid kontroller och ibland blir djurskyddskontrollanter utsatta för hot och våld vid besök. Inget av detta är acceptabelt. Därför vill Centerpartiet att tillämpningen av djurskyddslagen ses över samtidigt som rättssäkerheten upprätthålls vid djurskyddskontroller.

Många animalieproducenter i Sverige uppger att man känner en stor oro i kontakten med länsstyrelsens djurskyddskontroller. Förutom att enskilda tjänstemän har stor påverkan på enskilda företag, så finns det också stora variationer mellan länen i

bedömningar vid kontroller. För att följa upp tillämpningen av djurskyddslagen vill Centerpartiet att Jordbruksverket får bemyndigande att utföra revision på länsstyrelsernas arbete med djurskyddskontroller. Med ett mer målstyrt regelverk så blir det än viktigare med kontrollanter som har kunskap om och erfarenhet av lantbrukets djur för att kunna göra kloka avvägningar, där både djurägare och kontrollant kan känna ömsesidig respekt och trygghet. Regeringen bör därför titta på fördelar och nackdelar med att samla djurskyddskontrollen i en egen organisation för att säkerställa rättssäkra och likvärdiga kontroller i hela landet. För att det ska bli en objektiv bedömning av djurförbud eller näringsförbud är det bäst att tingsrätten tar beslut om detta. Genom att flytta besluten från tillsynsmyndigheten blir bedömningen mer opartisk.

Det behövs en större differentiering vid straffmätningen vid brott mot djur. Mer allvarliga fall av djurplågeri bör leda till strängare straff, medan vissa mindre överträdelser av djurskyddsbestämmelser som inte leder till allvarliga konsekvenser för djurs välbefinnande ska kunna sanktioneras genom administrativa sanktioner, t.ex. avgiftsbelopp som varierar med överträdelsens allvar. Centerpartiets förhoppning är att en sådan sanktionsväxling kan bidra till att mindre allvarliga överträdelser inom djurskyddsområdet beivras i större utsträckning än i dag.

Smuggling av sällskapsdjur, framför allt hundar, är ett brott som har ökat under pandemin, och det behövs politiska krafttag för att beivra denna verksamhet som medför stort lidande för djuren och som dessutom hotar svensk folkhälsa genom spridning av rabies m.m. Kunskapen om djursmuggling måste därför öka hos relevant personal vid Tullverket och myndigheten behöver även säkerställa att denna kompetens finns tillgänglig vid de större gränspassagerna. Samverkan mellan Tullverket, Jordbruksverket och länsstyrelsen samt med Skatteverket och Försäkringskassan behöver även stärkas för att identifiera och stävja organiserad smuggling. Veterinärer måste även ha möjlighet att anmäla misstanke om illegal införsel. I dag står dataskyddsförordningen (GDPR) samt veterinärernas tystnadsplikt och sekretess i vägen för det.

Sverige har hårda krav och tillsyn när det gäller djurtransporter, och det är vi stolta över. Det har dock uppdagats flera fall av ovärdiga transporter av levande djur inom EU. Trots att det finns regler kring djurskydd i EU, efterföljs dessa inte av alla medlemsstater. Kontrollen av hur medlemsstater efterlever EU-regelverket kring djurskydd bör därför förbättras eftersom alla skärpningar av regelverket blir tandlösa om inte efterlevnaden säkerställs. Resor till tredjeländer bör vara helt förbjudna om det inte går att garantera säkra djurtransporter.

Även om det svenska djurskyddet är betydligt bättre än i resten av EU så finns det fler förbättringar som kan göras. Centerpartiet vill se fler djurväl-färdsprogram där bland annat branschorganisationer, slakterier, handelskedjor och producenter arbetar tillsammans. Centerpartiet ser bland annat behov av att kontrollsystemen för svenska slakterier moderniseras genom nya digitala hjälpmedel. För att konkurrenskraften för de gröna näringarna ska bli bättre behövs rimliga spelregler inom Europa. Därför bör målet vara en gemensam generell djurskyddslagstiftning på EU-nivå som ser till så att det EU-gemensamma djurskyddet lyfts till minst svensk nivå. Det gör också att alla konsumenter kan lita på den mat vi konsumerar.

Trygghet för lantbrukare

Problemet med brott som begås mot djurhållande företagare och deras anställda har de senaste åren eskalerat. Från att främst ha drabbat pälsdjursuppfödare omfattar trakasserier i dag alla djurproducerande verksamheter inom lantbruket, ridskolor, pälsnäringen, forskningsanläggningar, myndigheter, eftersöksjägare med flera. Var fjärde lantbruksföretagare känner i dag oro över att utsättas för hot och trakasserier av militanta djurrättsaktivister.

Rapporterna om hot och trakasserier mot lantbrukare är oroande. Tryggheten för de människor som är verksamma inom de gröna näringarna måste tas på allvar. Det behövs kraftfulla insatser mot denna typ av våldsbejakande rörelser. Offentliga medel till våldsbejakande organisationer måste stoppas och lagen om olaga intrång och hemfridsbrott ses över.

I dag är lagen otydlig när det gäller trakasserier som sker på privat mark, som till exempel en bondgård, vilket utnyttjas av djurrättsaktivister. Att hota företagare som arbetar med laglig verksamhet är helt oacceptabelt. Ska de gröna näringarna kunna fortsätta att producera livsmedel av hög kvalitet behöver vi se till att öka tryggheten för dessa verksamheter. Ny lagstiftning behövs för att skydda djurhållare eller livsmedelsproducenter och deras familjer mot trakasserier. Regeringen har efter påtryckningar från Centerpartiet presenterat förslag om att skyddet mot hemfridsbrott och olaga intrång ska stärkas och moderniseras, bl.a. så att det blir tydligt att olaga intrång även omfattar gårdsplaner. Även straffskalorna för brotten föreslås skärpas. Centerpartiet anser att det är viktigt att dessa förslag genomförs så att de som begår den här typen av brott får kännbara straff. Brott som begås i syfte att framkalla rädsla hos djurhållande företagare och anställda med anledning av deras yrkesval skapar stor oro inom en hel bransch och riskerar i förlängningen inhemsk produktion av mat, det fria företagandet och tilltron till det demokratiska systemet.

Centerpartiet har varit positivt till att införa ökade möjligheter till kameraövervakning för djurhållande företagare och 2018 trädde en ny kamerabevakningslag i kraft vilken innebar att kravet på tillstånd begränsas till myndigheter och vissa andra som utför uppgifter av allmänt intresse. Möjligheterna för djurhållande företagare att installera övervakningskameror på egen mark underlättades därmed markant. Centerpartiet anser nu att lagens effekter på djurhållande företagares trygghet behöver utvärderas.

Hästnäringen

Hästnäringen har under de senaste årtiondena blivit allt viktigare för våra öppna landskap. Hästen spelar en stor roll för både företagande inom de gröna näringarna och rekreation, och båda delarna är viktiga för det svenska samhället. Sveriges hästföretagande är den femte största produktionsgrenen och den vanligaste företagsformen bland kvinnor inom de gröna näringarna. Hästen som fritidssysselsättning utgör en viktig mötesplats och koppling mellan stad och land. Den svenska hästuppfödningen står för både ett öppet landskap och företagande som är kopplat till hästnäringen, vilket gör att människor kan utöva sport, erbjudas friskvård och ta del av upplevelsebaserade aktiviteter. I dag finns det en problematik i att hästnäringen inte har samma acceptans som andra gröna näringar. Hästen likställs inte med andra djur inom lantbruket, vilket

visar sig i regler och myndighetstolkningar där hästen särbehandlas, t.ex. i bedömningen av vad som är hobby- eller näringsverksamhet. Särbehandlingen bromsar utvecklingen av jordbruket och utgör därmed ett hinder för tillväxten av företagandet inom de gröna näringarna. Centerpartiet menar att detta måste förändras genom reformer i regelverk och en generell översyn av branschens villkor.

Centerpartiet vill till exempel att reglerna för byggande av djurstallar förenklas och att regelverket för tillstånd för hästhållning ses över, som i dag är ett extra regelverk som tillämpas för hästhållning som sker yrkesmässigt eller i större omfattning. Målet ska vara ett målstyrt och flexibelt regelverk för att ge utrymme för utvecklat hästföretagande.

Vidare finns det otydlighet kring när undantaget från bygglov gäller. Många hästföretagare upplever att det är ett otydligt regelverk med stort tolkningsutrymme. Konsekvensen blir tjänstemän som bedömer olika kring undantag för bygglov enligt plan- och bygglagen (PBL). Centerpartiet vill därför se ett förtydligande av undantag från bygglov enligt PBL så att bestämmelsen kan anpassas till en mängd olika näringsverksamheter inom jordbruk. Vi ser också ett behov av att förenkla möjligheten att överklaga kommunala beslut kring undantag från bygglov.

Jordbruket har idag undantag från strandskyddet, men hästföretagen särbehandlas. Byggnader, anläggningar och anordningar som behövs för jordbruket, fisket, skogsbruket eller renskötseln och för sin funktion måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet är idag undantagna från strandskyddsbestämmelserna. Beklagligt nog gäller inte dessa regler för hästnäringen, vilket innebär problem vid bland annat stängsling och betesmarker nära vatten. Det är möjligt att få dispens, men det är mycket svårt då lagen endast tillåter ett fåtal särskilda skäl för undantagstillstånd. Centerpartiet föreslår därför att undantagen bör omfatta hästnäringen precis som andra areella näringar. I utredningen om ett differentierat strandskydd (SOU 2020:78) föreslås att en ny utredning bör tillsättas som undersöker de olika undantagen för de areella näringarna i strandskyddslagstiftningen. De areella näringarna har genomgått stora förändringar under den tid som nuvarande strandskyddsbestämmelser har funnits och vi anser att lagstiftningen inte matchar dagens verklighet på landsbygden. Många näringsidkare bedriver idag samtidigt ett flertal olika typer av verksamheter, något som ofta är en nödvändighet för en levande och hållbar landsbygd. Som belysande exempel kan konstateras att ostronskörd har klassats som en areell näring, vilket får till följd att en enkel brygga och förrådsbod som behövs för ostronverksamheten undantas från strandskyddsreglerna. Däremot jämsställs musselodling med fiskodling, vilket kräver dispens och en omfattande tillståndsprocess för den enskilde näringsidkaren. Att samtidsanpassa och modernisera regelverket kring de areella näringarna bör därför enligt Centerpartiet vara prioriterat.

Centerpartiet har framgångsrikt drivit frågan om att ändra lagstiftningen kring att undanta levande djur från konsumentlagstiftningen. Våren 2017 riktade riksdagen ett tillkännagivande till regeringen gällande levande djur i konsumentköplagstiftningen. Regelverket för reklamation är i dag detsamma för en brödrost eller hårtork som för en häst eller hund. Vid reklamation ligger i dag ansvaret på säljaren att bevisa att djuret inte led av dolda fel vid försäljningstillfället, vilket för säljaren kan få mycket kostsamma och jobbiga konsekvenser. Detta utgör i dag en hämsko inte minst för hästnäringen, som är en viktig näring för Sverige. Regeringen fick därför i uppdrag att arbeta för att reglerna vid köp av levande djur ska förändras så att de blir mer

ändamålsenliga. En utredning presenterades i september 2020 och Centerpartiet anser att det är på tiden att en ny ändamålsenlig lagstiftning snart kommer på plats.

2020 presenterades utredningen Stärkt lokalt åtgärdsarbete – att nå målet Ingen övergödning (SOU 2020:10) som bland annat inkluderar en del som berör hästhållare. Utredningen fastslår att det behövs nya bestämmelser gällande hästnäringens miljöpåverkan och i en bilaga till utredningen finns en sammanställning av de åtgärder som beskrivs i underlagsrapporterna. Centerpartiet anser att de bestämmelser för hästhållare som omnämns i bilagan vad gäller gödselhantering, gödsellagring, placering, utformning och storlek på hagar etc. är orimliga. Dessa uppgifter bör inte ligga till grund för ny lagstiftning. Istället för att införa nya regler bör fokus ligga på rådgivning, ökad kunskap och rekommendationer. Hästnäringen och branschorganisationer bör få vara delaktiga i arbetet med att ta fram lösningar för att minska risken för övergödning från hästverksamheter.

Fiskenäringen

Sverige har med sin långa kust och stora tillgång på vatten goda förutsättningar för att öka och utveckla det hållbara vattenbruket och det småskaliga fisket. Fisk är ett livsmedel som innehåller många näringsämnen som vi människor behöver för att må bra och när den fiskas ur havet sker ett önskvärt uttag av kväve och fosfor. Ur ett sysselsättningsperspektiv har fisket en stor potential för fler arbetstillfällen på den svenska landsbygden vad gäller både odling och produktion och även i förädlingsleden. Det småskaliga svenska kustnära fisket är idag hotat; en del av problematiken ligger i svårigheter med regler kring arbetsredskap, lönsamhet och krånglig byråkrati. De senaste årens beslut om ett mycket begränsat fiske i Östersjön innebär extra stora prövningar för våra fiskerinäringar och kustsamhällen.

Ett framgångskoncept för många fiskare är att diversifiera sin verksamhet. Flera har startat gårdsbutiker eller rökerier och driver restauranger eller caféer. Enkla regler, smidiga tillståndprocesser och bra dialoger med tjänstemän på myndigheter är viktiga förutsättningar för att fiskare ska kunna utöka sina verksamheter, något som Centerpartiet länge förespråkat.

Vattenbruk

Vattenbruk, både på land och i havet, har en stor potential när det gäller att skapa jobb och tillväxt i hela landet samtidigt som dessa företag kan leverera klimatsmart mat. Dock beskriver många företag att regelverk och tillståndprocesser idag gör det dyrt, osäkert och komplicerat att starta vattenbruk i Sverige. I vissa fall har det gått så långt att företagen överväger att istället flytta sina etableringar till Norge eller Danmark då processerna går snabbare där. Centerpartiet ser en stor potential i vattenbruk som en framtidsnäring, men då måste regelverken bättre anpassas till dessa näringars förutsättningar så att denna bransch kan fortsätta växa.

Landbaserade fiskodlingar har stor potential att växa i Sverige. Till skillnad från i våra nordiska grannländer är fiskodling mindre vanligt i Sverige. För att möta hoten om att världens hav utarmas på fisk kan vattenodlingen vara en lösning. Med utgångspunkt

i ett miljövänligt produktionstänk, i form av slutna kretslopp och vegetarisk föda istället för fiskmjöl, kan fiskodling bli ett hållbart sätt att producera fisk. För att ta vara på potentialen som finns i denna produktionsgren behövs det mer forskning som kan bidra till nya innovationer och verka kunskapshöjande, och de regelverk och tillstånd som gäller för landbaserat vattenbruk behöver kraftigt förenklas och effektiviseras.

För vattenbruk är tillståndprocessen idag närmare sex år, vilket hämmar utvecklingsmöjligheterna för vattenodlingar. När företagaren väl fått ett tillstånd gäller detta enbart fyra år. För att det långsiktigt ska gå att satsa på vattenbruk behöver tillståndprocessen kortas ner och tillstånden förlängas. En problematik som ofta lyfts kring vattenodlingen är att fiskarna är extra känsliga för sjukdomar. Sverige har dock ett bra smittskyddsläge inom vattenbruket. Det är viktigt med god hygien i anläggningen för att minska risken för sjukdomar. Om Sverige ska satsa på vattenbruk så behövs ett fiskhälsoprogram för vattenodlingar, som motverkar och begränsar antalet sjukdomar inom vattenodlingen. Det finns även behov av att höja kunskapen hos handläggare som handlägger ärenden om vattenbruk, exempelvis landbaserad fiskodling.

För att utveckla vattenbrukets konkurrenskraft nationellt och internationellt, behöver skrivningarna om nya livsmedel i miljöbalken uppdateras. Eftersom vattenbruket klassas som miljöfarlig verksamhet, måste företagen söka dispens för sin verksamhet och kan bara odla särskilda livsmedel. Först då regelverken i miljöbalken uppdateras möjliggörs odling av nya livsmedel såsom alger och sjöpungar på samma villkor som gäller för musslor, kräftor och fisk. Det finns idag ett undantag från att söka tillstånd för vattenverksamhet, för de odlingar som redan lyder under livsmedelslagstiftningen. På så sätt undviks en dubbellagstiftning om verksamheten. För att säkerställa en acceptabel miljöpåverkan planeras odlingar i förväg genom odlingstillstånd som erhålls från länsstyrelsen. Detta smidiga system gör det enkelt att starta musselodling i Sverige. Men för ny innovativ akvakultur som alg- och sjöpungsodling gäller inte detta undantag idag enligt miljöbalken.

Ett effektivt sätt att stärka den marina artrikedomen och på ett naturligt sätt minska övergödningen i Östersjön och Västerhavet är att främja anläggandet och förvaltningen av blå fånggrödor. De vanligaste typerna av blå fånggrödor är mussel- och sjöpungsodlingar, men även vissa typer av alger och sjögräs förekommer. Dessa arter som finns naturligt i de bägge haven suger upp kväve och fosfor och bidrar till naturlig vattenrening samt har positiv påverkan på de kringliggande ekosystemen. Därtill är de också värdefulla i form av produktion av förnybart biobränsle, gödsel och livsmedel samt har stor potential att stärka blå näringsverksamheter och skapa nya arbetstillfällen i mindre kustnära samhällen. Dock behövs det ytterligare incitament för att stimulera denna näringsgren, och hitintills har det överlag mest funnits i pilotskala eller i mindre omfattning. Centerpartiet vill utreda hur miljöersättningen kan effektiviseras och öka till de näringsverksamheter som vidtar åtgärder som renar vattendrag och haven. I dagsläget går det inte att få stöd för detta inom jordbrukspolitikerna som det går för andra typer av fånggrödor på land. Därutöver vill vi se över regelverken och lagstiftningen som gäller för odlingen av blå fånggrödor. Idag missgynnas vissa typer av odlingar genom att de klassas som miljöfarlig verksamhet och tyngs ner av långa och komplicerade tillståndprocesser. Det är angeläget att dessa ses över grundligt för att undanröja existerande hinder.

Ett särskilt prioriterat område för förstärkta insatser är anläggandet och restaureringen av ålgräsängar i grunda havsvikar och kustnära havsområden. Dessa ängar är viktiga och produktiva livsmiljöer för många arter av djur och växter och fungerar som

uppväxtområden för fisk. Dessvärre har deras ekologiska status försämrats under många års tid till följd av föroreningar, hårt fiske och hård exploatering av skyddsvärda områden. Samtidigt har det på senare år vidtagits ett antal lovande pilotprojekt som uppvisar goda resultat vad gäller att återställa ålgräsängar och den lokala marina artrikedomen. Centerpartiet vill se att dessa insatser skalas upp och utförs i fler områden.

Stärkt insjöfiske, småskaligt kustnära fiske och regionalt fiske

Fisket spelar en viktig roll i många svenska samhällen. Förutom att det bidrar till arbetstillfällen, lokalt företagande och besöksnäringen bidrar det även till bevarandet av kulturhistoriska värden och identiteten som fiskarsamhällen. Dessa beståndsdelar är avgörande för att bevara levande landsbygds-, kust- och skärgårdssamhällen runt om i Sverige. Svenskt yrkesfiske går därmed hand i hand med Sveriges livsmedelsstrategi som syftar till att åstadkomma en ökad och hållbar produktion av mat som ska leda till fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet. Till skillnad från i dag behöver genomförandet av livsmedelsstrategin ta ett tydligare grepp om fiskets hela förädlingskedja, d.v.s. inte bara fokusera på primärproduktionen. Framför allt behöver lönsamheten förbättras och det förutsätter långsiktiga fungerande företagsvillkor för fisket och förenklade regler. Centerpartiet vill stärka konkurrenskraften inom fiskenäringen med ett nationellt fiskepolitiskt program så att insjöfisket, det kustnära och småskaliga fisket och regionala fisket kan utvecklas. Vi vill också se över företagsvillkoren för yrkesfiskarna; bland annat behöver lagarna kring tillåtna fiskeredskap uppdateras och handläggningstiderna på myndigheterna behöver kortas ner. Regler och administration behöver stå i proportion till den verksamhet som bedrivs. Även insatserna för utbildning, innovation och företagsutveckling behöver stärkas. Centerpartiet är även medvetna om de problem som finns kopplade till skarv och säl. Vi skriver mer om detta i kommittémotionen *En hållbar jakt*.

Det svenska fisket regleras idag av EU-direktiv samt beslut från framförallt Havs- och vattenmyndigheten och Jordbruksverket. Kustfisket har svårt att hävda sig på bekostnad av det storskaliga fisket, vilket leder till att fisken i regel av marknads-ekonomiska skäl hamnar i ett fåtal storskaliga produktionsanläggningar snarare än i lokalsamhället och att samhällsnyttan på så sätt inte blir optimal. Genom en förvaltningsmodell – implementerad av relevanta myndigheter – som i större utsträckning styr mot fler lokala landningar av fisk så ges utrymme för de lokala och regionala aktörerna att se till så att fisket i kustområdena växer sig starkare. En annan sak som skulle stärka det lokala fiskets konkurrenskraft vore att myndigheterna medgav att fiskare fick kvoter tilldelade av både pelagiskt och demersalt fiske och inte som det är idag bara av en kvot.

Centerpartiet vill se en utveckling där en ökad andel av den fisk som förs i land går direkt till humankonsumtion. Ett sätt att åstadkomma det kan vara genom ett begränsat industrifiske och att flytta ut trålgränsen till tolv sjömil från baslinjen (territorialgränsen). För närvarande pågår det ett arbete på Havs- och vattenmyndigheten med att sammanställa kunskap och utreda förutsättningarna för att justera trålgränsen och trålfiskeområden. På myndigheten pågår även ett arbete med ett långsiktigt åtgärdsprogram

för att skydda sill/strömming i Östersjön, vilket bl.a. innefattar trålgränser och trålfiskeområden. Även om det i dag inte går att med bestämdhet dra några slutsatser om den nuvarande trålgränsens inverkan på fiskbestånden så anser Centerpartiet att det finns tillräckligt med underlag för att Centerpartiet, med försiktighetsprincipen som utgångspunkt, ska förorda en förändrad trålgräns där det industriella fisket flyttas till 12-milsgränsen. Som en första åtgärd bör samråd inledas med våra nordiska grannländer.

Medelåldern för yrkesfiskare är idag hög, och hindren för unga eller nya fiskare som vill etablera sig är mycket höga. Det är dyrt att investera i båt och redskap, det är svårt att få tillstånd och det finns tyvärr en liten framtidstro i branschen, inte minst för de mindre, kustnära fiskarna. Centerpartiet ser fiskenäringen som en viktig näring för Sverige och anser därför att regeringen bör vidta åtgärder som underlättar generationsväxling inom yrkesfisket, t.ex. så att det fortsatt ska vara möjligt att bedriva ett dimensionerat biologiskt hållbart fiske av ål.

Internationellt hållbart fiske

Fiskeripolitiken styrs i dag av den gemensamma havs- och fiskeripolitiken i EU. Många vatten gränsar till många stater och gränsöverskridande samarbete är därför en förutsättning för att kunna ha en bra fiskeförvaltning. Viktiga reformer har gjorts på EU-nivå, men Sverige måste fortsätta driva på för att de fiskekvoter som bestäms av EU ska vara långsiktigt hållbara och att EU varken i sina egna vatten eller i andra vatten i världen bidrar till utfiskning och urholkning av ekosystemen. Centerpartiet vill att kvoter ska beslutas efter vetenskapliga rekommendationer som säkerställer ett hållbart fiskbestånd.

Globalt är överfiske ett stort problem, inte minst för fattiga människor i utvecklingsländer. Sverige bör därför aktivt driva på för hållbart fiske globalt, motverka utfiskning samt utökad skydd av hotade marina arter. Centerpartiet och alliansregeringen var drivande när EU:s gemensamma fiskeripolitik reformerades 2014 och utkast blev förbjudet. Hela förändringen var införd 2019. Utkastförbudet innebar att fisk som fastnat i nät och trålar registreras, landas och räknas av från kvoterna oberoende av sin storlek. Förbudet var en viktig del i arbetet mot ett hållbart fiske. Det har dock visat sig att det europeiska utkastförbudet inte följs och det finns ingen fungerande kontroll av hur förbudet efterlevs, något som innebär att svenska fiskare inte konkurrerar på samma villkor som andra medlemsstater. Efterlevnaden av utkastförbudet behöver därför öka.

Stärkt biologisk mångfald

Enligt FN:s vetenskapliga expertpanel för biologisk mångfald hotas upp emot en miljon av jordens åtta miljoner arter av utrotning. Hotet mot den biologiska mångfalden är på många sätt mer akut än klimatkrisen. Klimatkrisen är en av de drivande faktorerna, men även hur vi idag planerar våra samhällen, odlar vår mat och producerar vår energi påverkar i stor grad den biologiska mångfalden. Även om klimatkrisen får en lösning kommer hotet mot den biologiska mångfalden att kräva ytterligare kraftfulla insatser. Att skydda värdefull natur och hotade arter är en viktig uppgift för den internationella miljöpolitiken. Trycket på ekosystemen ökar och den biologiska mångfalden minskar –

denna trend måste brytas. Det är extremt viktigt att hålla i och stärka det arbete som sker inom ramen för FN:s konvention för biologisk mångfald. Det krävs större globala insatser för att nå uppsatta mål för den biologiska mångfalden, inte minst i ljuset av att målen för 2020 inte ser ut att uppnås. För Centerpartiet är de som verkar nära naturen en viktig del i att den biologiska mångfalden bevaras. Därför vill vi utveckla metoder och styrmedel som utgår från att enskilda markägare kan och vill vara med i arbetet för biologisk mångfald – och ersätts för den nytta de bidrar till. Ett öppet och rikt odlingslandskap och ett aktivt skogsbruk är en förutsättning för en biologisk mångfald.

Den biologiska mångfalden, det vill säga samspelet mellan olika typer av arter och ekosystem, är av fundamental betydelse för människans liv på jorden och våra samhällens välmående. Skogar, kuster, vattendrag och grundvatten är alla viktiga förutsättningar för livet och en hållbar utveckling. Den globala förlusten av arter, naturtyper och ekosystem är det mest brådskande miljöproblemet i världen idag vid sidan av klimatförändringarna. För att bryta den negativa utvecklingen och istället börja bevara, restaurera och återställa den biologiska mångfalden krävs ett kraftigt ökat internationellt samarbete och att fler regionala och internationella aktörer skalar upp sitt arbete. Centerpartiet vill se att Sverige, EU och andra globala institutioner och organisationer förstärker och växlar upp de insatser som redan görs samt verkar för att kommande regelverk och lagstiftningar har ambitiösa men realistiska mål.

För Centerpartiet är det prioriterat att internationella regelverk och bindande lagstiftningar tar hänsyn till att olika regioners och länders biofysiska förutsättningar skiljer sig åt väsentligt, och så även traditioner av naturvård och förvaltande av naturresurser. Uniforma lösningar som tillämpar samma modeller och regelverk för samtliga regioner och länder riskerar att göra mer skada än nytta och kan sätta käppar i hjulet för de många lovvärda och effektiva insatser som redan pågår eller är under utveckling. Detta förhållningssätt är särskilt prioriterat inför kommande diskussioner och förhandlingar inom EU samt konventionen om biologisk mångfald (CBD). Centerpartiet vill se att Sverige tar en aktiv ledarroll i dessa forum och samtidigt bevakar svenska intressen, inte minst det nationella självbestämmandet över skogsbruket.

De ersättningar som idag finns för bevarande och förbättringar av kulturmiljöer och miljö kvalitet, så som biologisk mångfald, handlar om att kompensera lantbrukare för vad det kostar att vidta bestämda åtgärder, oavsett om dessa leder till önskade resultat eller inte. De uppfattas som byråkratiska och kräver mycket kontroller. I nästa jordbrukspolitik bör Sverige istället sträva efter mer resultat- och värdebaserade miljöersättningar. Det vill säga ersättningar som utgår från vad stödmottagaren levererar och som speglar samhällets värdering av miljönytta. Det finns god erfarenhet under lång tid från dessa system i bland annat Tyskland. Inventeringarna görs av lantbrukarna själva och utgår ifrån ett antal nyckelarter som ger indikation på den biologiska mångfalden och ger ersättning därefter. Systemet ger också mer resultat för pengarna, eftersom det offentliga kan prioritera ersättningar framför kontroller och inventeringar. Det bör också genomföras fler försök med värde- och resultatbaserade ersättningar på andra miljöområden, så som övergödning, så att samhället betalar för miljönyttan, istället för vissa åtgärder. Vi vill även utreda fler incitamentssystem inom naturvårdsarbetet, t.ex. system för ekologisk kompensation.

Centerpartiet anser att tillverkare av kemikalier och läkemedel ska ta ett större ansvar för att minska sina utsläpp eftersom det skadar den biologiska mångfalden. Åtgärder för att stärka den biologiska mångfalden måste också integreras tydligare i

stadsplaneringen och i kommunernas ansvar. Det ska vara en självklarhet att ytor som det offentliga förfogar över brukas och används på ett sätt som gynnar den biologiska mångfalden. Många infrastrukturmiljöer, såsom vägkanter, banvallar, stationsområden, trädskingszoner, bangårdar och flygplatser, har stor potential att utgöra attraktiva miljöer och spridningsvägar för exempelvis pollinatörer. En annan offentlig yta som kan användas bättre är marken under Svenska kraftnäts stamnätsledningar. Dessa ytor röjs regelbundet och kan, rätt skötta, utgöra viktiga spridningskorridorer för arter. De privata nätbolagens nät utgör på samma sätt viktiga ytor och kan användas för att gynna den biologiska mångfalden ytterligare genom kloka ersättningar och ett breddat uppdrag i elnätsregleringen. Det finns också många nedlagda sand-, grus- och moräntäkter som med relativt enkla medel skulle kunna utgöra viktiga boplatser för olika bin och steklar som annars har svårt att hitta bra boplatser.

En viktig åtgärd med stor nytta för den biologiska mångfalden är riktade informationsinsatser. Med utökade utbildningsinsatser finns också möjlighet att nå fler privatpersoner som med enkla medel kan göra stor skillnad i sitt närområde inte minst för pollinatörer. Centerpartiet vill att insatser för den biologiska mångfalden, till exempel inköp av bisamhällen, ska kunna ingå i det gröna avdrag som ska införas för privatpersoner – ett bidrag till viktiga ekosystemtjänster.

Sedan ett antal år tillbaka finns det ett regeringsuppdrag till landets länsstyrelser om att arbeta med regionala handlingsplaner för grön infrastruktur. Detta är ett uppdrag som Centerpartiet starkt ifrågasätter värdet av. Det råder i dagsläget en begreppsförvirring hos berörda departement och myndigheter kring vad grön infrastruktur innebär och vad de regionala handlingsplanerna ska syfta till. Ibland hänvisas det till som ett band av gröna områden i landskapet, ibland hänvisas det till som en variation av olika naturtyper och ibland som summan av olika arter, ekosystem och biotoper. I andra fall beskrivs det som ett kunskapsunderlag och ibland som ett planeringsverktyg. De kartläggningar och inventeringar som har utförts hitintills av länsstyrelserna har därutöver visat sig ha omfattande brister då de inrapporterade naturtyper som finns i ett visst område inte nödvändigtvis överensstämmer med hur verkligheten på marken ser ut. I det fall de inrapporterade naturtyperna skulle utgöra kunskapsunderlag och grund för framtida beslut om nya skyddade områden är risken omfattande att avsevärda delar av det svenska landskapet skulle fråntas möjligheten till något slags näringsverksamhet, vare sig det rör jordbruk eller skogsbruk. Centerpartiet värnar om att olika ekosystem och arter ska finnas i livskraftiga bestånd och av hög kvalitet, men det åtgärdsarbetet kan genomföras på sätt som är mer ändamålsenliga, effektiva och rättssäkra än det pågående arbetet med regionala handlingsplaner för grön infrastruktur. Därför vill vi se att regeringsuppdraget omgående avbryts samt att begreppets fortsatta applicerbarhet ses över grundligt.

För att kunna bevara, återställa och öka den biologiska mångfalden i Sverige, såväl på land som till havs samt i städer och på landsbygden, krävs att fler aktörer är med och bidrar till detta arbete. Historiskt har större insatser utförts av det offentliga parallellt med det förvaltande arbete som landets många skogsägare kontinuerligt bedriver, men bidragen från både civilsamhället och näringslivet är på framväxt. Centerpartiet anser att detta är en mycket positiv utveckling och vill särskilt se att kopplingen mellan näringslivet och biodiversitetsfrågan stärks och blir naturlig, exakt som den blivit i frågan om klimatutsläppen. Ett flertal större bolag och branscher ligger redan i framkant i denna fråga och vi anser att det statliga bör bejaka och stimulera denna utveckling utan att skapa nya hinder och betungande regelverk. Ett möjligt och innovativt sätt som

Centerpartiet ser som mycket lovande är att uppmuntra fler sektorer att ta fram branschspecifika färdplaner för en ökad biologisk mångfald. Dessa bör dra lärdom och inspiration av de färdplaner som initiativet Fossilfritt Sverige tagit fram de senaste åren, som är ett utmärkt exempel på samverkan mellan det statliga och det privata. Den svenska gruvindustrin har genom sin branschorganisation redan tagit fram en sådan och vi ser gärna att fler tar efter detta goda exempel.

Det finns också ett stort värde i att se över hur svenska företag arbetar med biologisk mångfald i sin årliga hållbarhetsredovisning, precis på samma sätt som de har gjort kring klimatfrågan i många år. Som ofta är fallet så har en del större bolag och koncerner redan gått före och initierat detta på egen hand, men Centerpartiet ser gärna att ännu fler tar efter. Det är därför angeläget att berörda myndigheter fördjupar sitt samarbete med såväl näringslivet som forskningen i syfte att förstärka och utveckla denna positiva trend. Dock är det särskilt viktigt att det sker på företagens villkor och att det drivs framåt av näringslivet snarare än att det blir en ytterligare administrativ pålaga från myndigheter. För att detta ska bli så effektivt och ändamålsenligt som möjligt är det av betydelse att det tas fram standardiserade och gärna branschöverskridande metoder för att värdera biologisk mångfald och för att bedöma verksamhetens påverkan genom hela leverantörskedjan. Det finns redan ett antal standardiseringar från svenska SIS och inom internationella ISO och vi ser gärna att detta arbete fortskrider i nära samverkan mellan det statliga, näringslivet och forskningen.

Kristina Yngwe (C)

Ulrika Heie (C)

Magnus Ek (C)

Rickard Nordin (C)

Anders Åkesson (C)

Mikael Larsson (C)

Ola Johansson (C)

Daniel Bäckström (C)

Peter Helander (C)

Anne-Li Sjölund (C)